

communicatione separat quosdam a suo corpore, sed in utilitatem eorum, quia cupit eos illa confusione humiliari, et humiliatos iterum in suum corpus recipere.

CAPUT VII.

De prædestinatis.

Jam vero, quod non soli prædestinati, sed etiam reprobi ad Ecclesiam pertinere possint, contra Wiclefum, et Huss, et Calvinum, probatur primo ex parabolis Evangelicis apertissimis. Comparatur enim Ecclesia Matth. III. aræ: « Permundabit, inquit, aræam suam, et congregabit triticum in horreum suum, paleas autem comburet igne inextinguibili. » Certe nomine aræ non potest intelligi, nisi Ecclesia, in qua tamen inveniuntur paleæ, quæ si comburentur igne inextinguibili, certe non significant electos. Item Matth. XIII comparatur sagænæ missæ in mare, ex omni genere piscum congreganti, quorum tandem aliqui mittuntur in caminum ignis, qui certe non erant de prædestinatis.

Item Matth. XXII comparatur convivio nuptiali, ad quod intraverunt boni et mali, et postea mali non habentes vestem nuptialem, projiciuntur in tenebras exteriores, et ideo concludit Dominus: *Multi sunt vocati, pauci vero electi* (1); id est, multi sunt in Ecclesia, quæ est evocatio quædam, sive cætus vocatorum, qui tamen non sunt de electis. Item Matth. XXV comparatur decem virginibus quarum quinque prudentes intrabunt in die judicii cum sponso ad nuptias, quinque fatuæ excluduntur. Et ibidem comparatur ovili, in quo sunt oves et hœdi; et illæ, Domino ipso explicante, significant electos; isti reprobos. Primæ ad Corinth. V Paulus jubet expelli de Ecclesia incestuosum, et tamen non poterat illum facere reprobum ex prædestinato, imo nec volebat; nam ejecit illum, ut humiliatus rediret, et salvus fieret in die Domini, ut ibidem dicitur. Item II. Timoth. II: *In magna autem domo sunt vasa aurea, et argentea, et lignea, et fictilia, quædam in gloriam, et quædam in contumeliam* (2),

(1) Matth. XXII, 14. — (2) II Tim. II, 20.

Nec dubium esse videtur, quin vasa in gloriam sint electi, vasa in contumeliam reprobi, etiamsi in eadem domo sint.

Confirmatur hoc idem ex Cypriano I. III, epist. 3. et lib. IV, epist. 2. qui apertissime docet, in eadem Ecclesia esse triticum, et zizania, et vasa aurea, et lignea, cum certum sit, zizania comburenda, et lignea vasa esse in contumeliam. Item ex Augustino, qui tract. 43. in Joan.: « Secundum præscientiam, inquit, et prædestinationem, quam multæ oves foris, quam multi lupi intus? » Ubi prædestinatos multos dicit esse extra Ecclesiam, et reprobos multos intra Ecclesiam, quod idem repetit lib. II cont. Crescon. cap. 34.

Accedant præterea exempla Pauli et Judæ. Nam Joannes Huss dicebat, Paulum semper fuisse de Ecclesia, Judam nunquam fuisse de Ecclesia. Ipse autem Paulus I. Tim. I; ad Galat. I. et I. Corinth. XV affirmat, se persecutum esse Ecclesiam Dei, et idem de eo affirmat Luc. Act. IX. Quæro igitur, vel illa Ecclesia, quam Paulus persequabatur, erat vera Dei Ecclesia, vel non: si vera, igitur Paulus aliquando non fuit membrum veræ Ecclesiæ. Quomodo enim erat de illa Ecclesia, quam totis viribus oppugnabat? Si non erat illa vera Ecclesia, ergo mentiuntur Paulus et Lucas, cum eam absolute Dei Ecclesiam vocant.

Quare B. Augustinus serm. 1. de conversione S. Pauli, recte docet, Paulum, licet prædestinatum, prius fuisse lupum, deinde ovem. Et Chrysostomus hom. 6. in II. ad Timoth. dicit, Paulum fuisse vas fictile, sed esse verum in aureum; et Judam fuisse vas aureum, sed conversum in fictile. Porro Judas reprobus erat, ut patet ex Actis Apostolorum primo, et tamen de vera Ecclesia aliquando fuit; nam, ut dicitur ibidem, fuit Apostolus ex duodecim, et Episcopus vocatus a David Propheta Psalm. CVIII, quæ non possunt esse vera, nisi aliquando de Ecclesia fuerit. Unde Augustinus in Psal. III dicit, Judam filium Christi fuisse, et tamen persecutum esse patrem suum, quomodo Absalon persequabatur Davidem. Et lib. de unitate Ecclesiæ cap. 43. dicit, Judam in Ecclesia fuisse, in qua erant cæteri Apostoli.

Accedat quoque ratio; nam si sola prædestinatio facit hominem esse de Ecclesia,

sequitur, Turcas, Judæos, Hæreticos, et quoslibet impios, si prædestinati sint, nunc esse de Ecclesia, et viva membra Christi: et contra, quoslibet sanctos et pios baptizatos, si non sint prædestinati, non esse de Ecclesia, nec de corpore Christi: at utrumque est falsissimum et contra expressas Scripturas. Nam quod non baptizati, et hæretici non sint de Ecclesia, supra ostendimus: quod autem impii non sint viva membra, dicitur Rom. VIII: *Qui Spiritum Christi non habet, hic non est ejus* (1), nimirum vivum membrum. Quod autem impii non habeant Spiritum Christi, sed spiritum Diaboli, patet ex operibus eorum. Non enim sunt patientes, casti etc. quæ sunt opera Spiritus; sed sunt adulteri, homicidæ, blasphemæ, etc. quæ sunt opera carnis; ad Galatas VI. E contrario autem, quod omnes pii baptizati sint membra Christi, habetur I. Corinth. XII: *Omnes nos uno spiritu in unum corpus baptizati sumus*. Et Galat. III: *Omnes enim filii Dei estis per fidem in Christo Jesu; quicumque enim in Christo baptizati estis, Christum induistis* (2). Et tamen non est credibile, omnes Corinthios et Galatas fuisse prædestinatos.

Denique Augustinus in epist. ad Dardan.: « In compagem, inquit, Christi, tanquam in vivam structuram templi Dei, quæ est Ecclesia, nati homines non ex operibus justitiæ, quæ fecerunt, sed renascendo per gratiam transferuntur, tanquam de massa ruinæ ad ædificii firmamentum. » Et lib. II cont. Crescon. cap. 21. ostendens impios non pertinere ad membra viva Christi: « Absit, inquit, ut intrare possint limites horti conclusi, cujus ille custos est, qui non potest falli: qui tamen si confitentur, et corriguntur, tunc intrant, tunc mundantur, tunc in arboribus horti conclusi, tunc in membris unice columbæ numerantur. »

Probatum ultimo ex incommodis; nam si soli prædestinati essent de Ecclesia, omnia essent incerta. Nam nemo tunc cognosceret fratres suos, et nec pastores cognoscerent oves suas, nec ab illis cognoscerentur: cum nemo sciat qui sint prædestinati. Et præterea nemo sciret, quæ sint veræ Scripturæ, quæ vera Sacramenta, quæ vera fides etc. omnia enim pendet ex testimonio veræ Ecclesiæ.

At contra objiciunt, primo, illud Cant. IV: *Hortus conclusus, fons signatus, puteus aquæ viventis etc.* (3) quæ sine dubio dicuntur de Ecclesia; et tamen exponit Augustinus illa omnia de solis electis lib. V de baptismo cap. 27.

Respondeo primo, sæpe Scripturam per figuram intellectio attribuitur aliquid toti, quod solum convenit parti: sicut Matth. XXVII dicuntur latrones, qui erant cum Domino crucifixi, blasphemasse contra eum, cum tamen constet ex Luc. XXIII unum tantum eorum blasphemasse. Philipp. II: *Omnes quæ sua sunt quarunt* (4). Et tamen tales non erant permulti sancti, qui tunc vivebant, et præcipue Philippenses. Secundo dicitur, quæ dicuntur in Cantico de sponsa, non necessario intelligenda esse de Ecclesia. Quidam enim ea intelligunt de Ecclesia, quidam de B. Virgine, quidam de qualibet anima perfecta, quod probabilis videtur, nam cap. VI dicitur: *Sexaginta sunt reginæ, et octoginta concubinae, et adolescentularum non est numerus. Una est columba mea, perfecta mea, una est matri suæ, electa genitrici suæ* (5). Quo loco si per unicam illam sponsam intelligas Ecclesiam, quid intelligas per reginas, concubinas, et adolescentulas, quas omnes fovet sponsus et diligit? Igitur per matrem intelligitur Ecclesia, per reginas, concubinas, et adolescentulas intelliguntur animæ imperfectiores, fideles tamen et bonæ. Dionitur enim cap. 4.: *Propterea adolescentulæ dilexerunt te*. At per unicam, perfectam, sponsam, et columbam intelligitur anima perfecta. Sic etiam in eo quod dicitur cap. II: *Sicut lilium inter spinas, si amica mea inter filias* (6). Si per amicam intelligas Ecclesiam, quid intelliges per cæteras filias? num congregationem infidelium? Absit. Loquitur igitur de anima perfecta, quæ inter multas peccatrices in eodem horto Ecclesiæ commoratur. Augustinus epist. 48: « Dicuntur, inquit, spinæ propter malignitatem morum, dicuntur filiæ propter communionem Sacramentorum. »

Argumentum secundum. Arca Noë figura fuit Ecclesiæ, ut Augustinus docet lib. V de Baptismo c. ult. at in Arca non fuerunt nisi qui salvandi erant ex aquis, ergo in Ecclesia non sunt nisi prædestinati.

Respondeo, similitudines non in omnibus

(1) Rom. VIII, 9. — (2) I. Cor. XII, 13; Galat. III, 26 et 27. — (3) Cantic. IV, 12. — (4) Philipp. II, 21. — (5) Cantic. VI, 7 et 8. — (6) Cantic. I, 2; II, 2.

convenire; alioqui omnis baptizatus esset etiam prædestinatus, quia I. Petr. III comparatur Baptismus cum Arca Noe, et non solum boni, sed etiam mali salvarentur, quia in Arca salvata sunt animalia munda et immunda. In eo igitur Arca convenit cum Ecclesia, quod sicut extra Arcam nemo salvari potuit, ita nec extra Ecclesiam, ut Augustinus loco notato, Cyprianus lib. de unitate Ecclesie, et Hieronymus in epistola ad Damasum, de tribus hypostasibus, docent. Nec est querenda alia similitudo.

Argumentum Tertium. Christus non est caput, nisi ejus Ecclesie, quam salvabit, et quam exhibebit sibi in die iudicii gloriosam, non habentem maculam, aut rugam, ut dicitur Ephes. V. At soli prædestinati erunt salvi, et gloriosi, igitur soli prædestinati ad Ecclesiam Christi pertinent.

Respondeo, cum dicitur, Christus non est caput, nisi ejus Ecclesie, quam salvabit illud: *Ejus Ecclesia*, potest significare, ejus partis Ecclesie, quam salvabit, et tunc propositio est falsa. Nam est caput totius corporis sui, licet quædam membra desiderata sint esse membra, et in æternum peritura. Potest etiam significare illud: *Ejus Ecclesie*, totam Ecclesiam, ut distinguitur ab aliis congregationibus infidelium, et tunc propositio est vera, sed consequentia est mala. Quamvis enim aliqua membra hujus Ecclesie non salventur, non propterea sequitur, Christum non salvare Ecclesiam suam, cuius est caput.

Argumentum Quartum. Corpus mysticum simile est corpori vero, sed totum corpus Christi verum cum omnibus suis partibus salvum, et gloriosum est, igitur etiam corpus mysticum in omnibus suis membris et partibus salvari debet.

Respondeo primo, similitudines non in omnibus convenire. Secundo, sicut corpus Christi verum salvum est, et gloriosum, quoad omnes partes formales, non tamen quoad omnes materiales: fluebant enim et mutabantur in Christo partes materiales, ut in nobis fieri videmus: ita etiam corpus mysticum salvum futurum est, quoad omnes partes formales, quæ sunt Apostoli, Prophetæ, Pastores, Doctores etc. ex omni enim genere hominum aliqui salvantur, non tamen quod om-

nes partes materiales, quæ sunt homines singulares.

Argumentum Quintum. Ecclesia est unum ovile, Joan. X, at oves non sunt nisi prædestinati, ut Augustinus docet tract. 43. in Joan. igitur soli prædestinati, sunt de Ecclesia.

Respondeo, nomen ovis in Scripturis interdum significare solos prædestinatos, ut Matth. XXV ubi separantur oves ab hædis, et Joan. X: *Oves meæ vocem meam audiunt* (1). Interdum tamen significare omnes in genere tam bonos, quam malos, qui sunt in Ecclesia, ut Joan. ult. *Pasce oves meas*. Et Psalm. LXXIII: *Iratus est furor tuus super oves pascuæ tuæ* (2). Et Ezech. XXXIV describuntur oves Dei, aliæ pingues, aliæ macilentæ, aliæ sanæ, aliæ ægrotæ etc. Et quidem secundum hanc significationem argumentum non habet ullam vim. At secundum priorem respondeamus, in ovili non esse solas oves, sed etiam hædos, ut patet Matth. XXV, ubi separantur oves ab hædis, cum antea simul fuissent in eodem ovili. Ovile autem dicitur, etsi non solas oves contineat, a meliori parte. Quemadmodum Roma dicitur civitas, licet etiam multos non cives complectatur.

Argumentum Sextum, Joan. X: *Alias oves habeo, quæ non sunt ex hoc ovili*. Et Joan. XI: *Jesus moriturus erat pro Gente, et non solum pro Gente, sed etiam ut filios Dei, qui erant dispersi, congregaret in unum* (3). In quibus locis prædestinati dicuntur oves, et filii Dei, etiam cum in erroribus Gentilitatis versarentur. Quare prædestinati semper sunt de Ecclesia. Item I. Timoth. II: *Firmum Dei fundamentum stat habens signaculum hoc, novit Dominus, qui sunt ejus*. Et I. Joann. II: *Ex nobis exierunt, sed non erant ex nobis, nam si fuissent ex nobis, mansissent utique nobiscum* (4). Igitur etiam antequam exirent, non erant ex nobis, sed videbantur esse. Et confirmatur ex Augustino libro de corrept. et gratia, cap. 9. ubi tractans loca citata, sic ait: « Quidam, inquit, filii Dei, propter susceptam vel temporaliter gratiam, dicuntur a nobis, nec sunt tamen a Deo. » Et infra: « Ex nobis, inquit, exierunt, sed non erant ex nobis, hoc est, et quando videbantur in nobis, non erant ex nobis. Item, non erant filii, etiam quando videbantur in profes-

(1) Joan. X, 3. — (2) Joan. XXI, 17; Psal. LXXIII, 1. — (3) Joan. X, 16; XI, 51 et 52. — (4) I. Tim. II, 19; I. Joann. II, 19.

ne, et nomine filiorum. » Et infra: « Quia ergo non habuerunt perseverantiam, sicut non vere discipuli Christi, ita nec vere filii Dei fuerunt, etiam quando esse videbantur, et ita vocabantur. » Præterea lib. III doctrinæ Christianæ, cap. 32, arguens Ticionium, qui vocaverat corpus Domini mysticum, id est, Ecclesiam, corpus bipolaritum: « Non ita, inquit, debuit appellari. Non enim vera Domini corpus est quod cum illo non erit in æternum. »

Respondeo, notandas esse pro explicatione horum locorum duas distinctiones. Prima est, hominem posse dici Christi ovem, filium, membrum, duobus modis; uno modo secundum prædestinationem; altero modo secundum præsentem justitiam. Hæc distinctio habetur apud Paulum; nam Rom. VIII dicit: *Qui spiritum Christi non habet, hic non est ejus*. Et tamen II. Timoth. II dicit de prædestinatis: *Novit Dominus qui sunt ejus* (1). Itaque unus, et idem potest esse Christi membrum, et non esse. Erit enim ejus, si sit prædestinatus, et non erit ejus, si interim spiritum ejus non habeat. Idem docet Augustinus IV. lib. de Baptismo, cap. 3: « Secundum præscientiam, inquit, multi etiam qui aperte foris sunt, et hæretici appellantur, multis et bonis Catholicis meliores sunt. » Et tractat. 45. in Joan.: « Secundum præscientiam, inquit, et prædestinationem quam multæ oves foris? quam multi lupi intus? » Similia vide de bono persever. cap. 8. de corrept. et gratia, cap. 9.

Interest autem inter hæc, quod qui sunt oves, aut filii, aut membra, solum secundum prædestinationem, non sunt actu, sed solum potentia tales. Prædestinatio enim nihil ponit in homine, sed est actus in ipso Deo manens: At qui sunt tales secundum præsentem justitiam, sunt actu et simpliciter tales, quia in se revera habent id, unde tales appellantur. Id quod aperte docet Augustinus tractat. 45. in Joann.: « Quid est, inquit, quod dixi, quam multæ oves foris? quam multi luxuriantur, casti futuri? quam multi blasphemant Christum, credituri in Christum? et hi oves sunt. Verumtamen modo alienam vocem audiunt, alienos sequuntur. Item quam multi intus laudant, blasphemantur? casti sunt, fornicaturi? stant, casuri? et non sunt oves, de prædestinatis enim lo-

quimur. » Hæc ille. Ubi vide, quomodo dicat, in futuro, *luxuriantur, casti futuri etc.* nam eodem modo potest dici, foris sunt, intus futuri, et ex hac distinctione salis illis locis Scripturæ adductis. Dicuntur enim ibi oves, et filii Dei quidam, qui adhuc non erant in Ecclesia, quia tales erant secundum prædestinationem, et in potentia, non autem actu et simpliciter.

Pari ratione, cum dicitur II. Timoth. II: *Novit Dominus, qui sunt ejus*, sermo est de illis, qui sunt ejus per prædestinationem, non autem de tota Ecclesia: Nam ibidem subjungit: *In magna autem domo sunt vasa aurea, et argentea, et lignea, et fictilia* (2). Et similiter dicuntur reprobi, qui exierunt de Ecclesia, non fuisse ex nobis, quia non fuerant ex nobis secundum prædestinationem, licet fuerint secundum Sacramentorum communionem. Quomodo etiam intelligi debet quod ait auctor operis imperfecti in Matthæum hom. 20. ubi dicit, eum, qui ab Ecclesia cedit, numquam fuisse Christianum; intelligit enim secundum prædestinationem.

Altera distinctio est, posse aliquem dici vere filium Dei, aut membrum corporis Christi duobus modis; uno modo veritate essentiali, sive forme, altero modo veritate finis, vel ut alii, dicunt; veritate permanentiæ. Veritate essentiali, et filius Dei, qui habet charitatem, I. Joannis IV: *Omnis qui diligit ex Deo natus est* (3). Et similiter veritate essentiali est membrum Christi, qui de eodem spiritu vivit, I. Corinth. XII: *In uno spiritu omnes oves in unum corpus baptizati estis* (4). At veritate finis dicitur filius Dei, qui assequatur hæreditatem, et qui non assequatur, videtur filius, sed non est, finis enim filiationis est hæreditas: *Quod si filius, et hæres, per Deum* (5), sic etiam veritate finis est membrum, qui salvabitur, nam ad hoc unum sibi Christus Ecclesiam, tanquam corpus capiti, ut eam salvaret, ut dicitur Ephes. IV. Itaque qui est in gratia, et tamen non est prædestinatus, est vere filius, et membrum veritate essentiali; et non est vere filius, nec membrum veritate finis. Et contra, qui non est in gratia, et tamen est prædestinatus, non est vere filius, nec membrum veritate essentiali, et tamen est vere utrumque veritate finis. De prima veritate intelligitur illud: *Qui servat verbum ejus, vere in hoc charitas*

(1) Rom. VIII, 9; II. Tim. II, 19. — (2) II. Tim. II, 19 et 20. — (3) I. Joann. IV, 7. — (4) I. Cor. XII, 13. — (5) Galat. IV, 7.

Dei perfecta est. I. Joan. II; de secunda intelligitur illud Joan. VIII: *Si manseritis in sermone meo, vere discipuli mei eritis* (1).

Quibus notatis, facile intelliguntur loca Augustini, ubi dicit, justos non prædestinatos non esse vere filios, nec membra. Loquitur enim de veritate finis, non de veritate essentiae. Nam ipse in iisdem locis se explicat. Lib. de corrupt. et gratia, cap. 9. postquam dixerat probos non prædestinatos non esse vere filios, subiungit: « Non quia iustitiam simulaverunt, sed quia in ea non permanserunt. » Et lib. III. doctrinae Christianae, cap. 32. reddens rationem cur dixerit, non vere pertinere ad corpus Christi eos, qui cum illo non erant in æternum: « Nunc, inquit, in uno sunt, non tamen semper in uno erunt. Ipse est quippe ille servus commemoratus in Evangelio, cujus Dominus cum venerit, dividet eum, et partem ejus cum hypocritis ponet. »

CAPUT VIII.

De non perfectis.

Non perfectos in Ecclesia, contra Pelagianorum et Anabaptistarum sententiam, esse posse, facile probari potest; nam si non essent in Ecclesia ii, qui habent aliquam imperfectionem, nulla fuisset, neque esset, neque futura esset Ecclesia in terris. Nam excepto Christo, et B. Virgine, qui soli non faciunt Ecclesiam, nulli sunt, quamvis sanctissimi in hac vita, qui non habeant aliqua venialia peccata, quæ tamen non tollunt iustitiam, nec faciunt hominem Deo inimicum, ut Pelagiani putabant. Id quod testantur in primis divina litteræ. Psalm. XXXI: *Fu remisisti impietatem peccati mei, pro hac orabit ad te omnis sanctus in tempore opportuno.* Quid est enim, *pro hac*, nisi pro remissione? Et sanctus igitur est aliquis, et tamen habet, quod sibi postulet remitti, III. Reg. VIII: *Nec enim est homo, qui non peccet.* Proverb. XXIV: *Septies in die cadet justus, et resurget.* Eccles. VII: *Non est homo justus in terra, qui faciat bonum, et non peccet.* Matth.

(1) I. Joan. II, 5; Joan. VIII, 31. — (2) Psal. XXXI, 6; III. Reg. VIII, 46; Prov. XXIV, 16; Eccl. VII, 21; Matth. VI, 12; Jac. III, 2; I. Joan. I, 8.

VI. jubentur omnes dicere: *Dimitte nobis debita nostra.* Jacobi III: *In multis offendimus omnes.* I. Joan. I: *Si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, et veritas in nobis non est* (2). Quæ certe testimonia clariora sunt, quam ut explicatione ulla indigeant.

Item testatur Concilium Milevitanum, can. 7. et 8: ubi definitur, justos dicere, non solum humiliter, sed etiam veraciter, et non solum pro aliis, sed etiam pro se: *Dimitte nobis debita nostra.*

Idem testantur veteres Patres, S. Cyprianus sermone de elemosyna: « Quisquis se inculpatum dixerit, aut superbus, aut stultus est. » S. Gregorius Nazianzenus orat. 2. in Julianum: « Omni prorsus peccato vacare, supra humanæ naturæ modum Deus constituit. » B. Ambrosius sermon. 46. in Psalm. CXVIII: « Non potest, inquit, hoc justus negare, quia nemo sine peccato est. » B. Chrysostomus in Psalm. XXXIX: « Nec ex perfectis, inquit, universa constat Ecclesia, sed habet etiam otio, et seordiae deditos etc. » S. Hieronymus lib. II. contra Pelagianos: « Justos, inquit, esse concedo, sine omni autem peccato esse, non assentior. » Et lib. III. fere toto hoc idem probat, ubi tamen admittit, posse ad aliquod brevissimum tempus esse hominem sine omni peccato, non tamen diu.

B. Augustinus lib. de spiritu et littera, c. ult. docet posse hominem ex privilegio Dei singulari vivere sine omni peccato: tamen re ipsa neminem esse, qui sic vivat, aut vi-xerit, excepto Christo. Idem dicit lib. de natura et gratia, cap. 36. ubi tamen excipit etiam B. Virginem, et epist. 89 et 95. et toto libro de perfect. justitiæ: ac demum lib. I. contra duas epistolas Pelagiani, cap. 44: « Nullus in Ecclesia, inquit, recte posset ordinari minister, si dixisset Apostolus, si quis sine peccato est, ubi dixit, si quis sine crimine est; aut si dixisset, peccatum nullum habentes, ubi dixit, nullum crimen habentes. Multi quippe baptizati fideles sunt sine crimine, sine peccato autem in hac vita neminem dixerim. » B. Gregorius lib. XXI. Moralium, cap. 9. et in hac vita quidem multi sine crimine; sine peccato esse nullus valet.

Argumenta in contrarium multa sunt, sed non omnia hic solvenda, Quæ enim adferun-

tur ad probandum, per quodlibet peccatum perdit iustitiam; vel posse hominem vivere sine omni peccato, non egebunt solutione, cum paulo post ostenderit, in Ecclesia esse optimos, et pessimos viros. Duo tantum sunt propria hujus loci. Unum ex Cant. IV: *Tota pulchra es amica mea, et macula non est in te.* Alterum ex Ephes. V: *Ut exhiberet ipse sibi gloriosam Ecclesiam non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid hujusmodi* (1). Quem locum de Ecclesia Catholica hujus temporis intelligendum esse docet Concilium Toletanum VI, cap. 1. explicans enim confessionem fidei, loco illius, sanctam Ecclesiam, ait, Ecclesiam sine macula, aut ruga.

Respondeo ad Primum, sive intelligatur illud de Ecclesia ratione unius partis tantum, id est, ratione animarum justarum, sive de anima perfecta, quod magis probo, animam justam dici totam pulchram, vel per hyperbolem, quæ familiaris est amantibus: vel quia anima justa, et perfecta mortalibus caret peccatis, quæ proprie maculam relinquunt, et vitat venialia, quantum licet per humanam fragilitatem: et si quæ committit, mox delere studet. Id etsi enim non est esse immaculatum simpliciter, est tamen immaculatum pro statu hujus vitæ, ut Augustinus explicat libro de perfectione justitiæ. Quomodo enim nemo est perfectus in hac vita absolute, et tamen multi in Scripturis dicuntur perfecti, quia erant tales pro statu hujus vitæ Genes. VI: *Noe vir justus fuit, atque perfectus.* Philip. III: *Quicumque perfecti sumus, hoc sentiamus.* Imo etiam dicuntur immaculati, qui sine dubio venialibus non carent. Psalm. XVII: *Et ero immaculatus cum eo.* Psalm. CXVIII: *Beati immaculati in via.* Ephes. I: *Elegit nos in ipso, ut essemus sancti et immaculati in veritate* (2).

Ad Secundum dico, Primo intelligi posse de Ecclesia, non ut nunc est, sed ut erit post resurrectionem: ut exponunt S. Hieronymus in cap. 31. Hieremias circa finem. S. Augustinus lib. de perfect. justit. et alibi: et B. Bernardus serm. 3. de festo omnium Sanctorum. Neque obstat Concilium Toletanum; nam etsi illa verba intellexit Concilium de Ecclesia hujus temporis, tamen non definit, sic necessario esse intelligenda. Dico tamen Secundo, probabilius esse quod loquatur Apostolus de Ecclesia hujus temporis,

sed tribuat per Synedochem toti Ecclesiae, quod uni parti convenit. Qui enim sunt nunc in Ecclesia justi, sunt gloriosi per gratiæ pulchritudinem, quæ est gloria inchoata: sunt sine macula, ut paulo ante expositum est, et sunt sine ruga, quia per Baptismum renovati sunt, depositoque vetere homine induerunt novum; rugæ enim signa sunt vestustatis. Ita hunc locum intelligunt, præter Concilium Toletanum jam citatum, Chrysostomus, Hieronymus, et Theophylactus in commentario.

CAPUT IX.

De magnis peccatoribus.

Jam vero in una vera et Catholica Christi Ecclesia non solum imperfectos, sed etiam graves peccatores esse, et non solum occultos, sed etiam manifestos, contra errorem Novatianorum, Donatistarum et Confessionistarum, probatur Primo ex parabolis Evangeliorum de area, de reti, de convivio nuptiali, de decem virginibus, et de ovili, supra citatis, quibus Catholici ita confuturunt olim Donatistas, ut plane non inveniunt ullo modo qua exirent, ut Augustinus refert in breviculo collationis, explicans collationem tertiae diei.

Præterea sunt alia loca apertissima, Mat. XVIII: *Si peccaverit in te frater tuus, vade corripere eum etc. si eos non audierit, dicitur Ecclesiae, si Ecclesiam non audierit, sit tibi velut Ethnicus et Publicanus* (3). Hic negari non potest, quin sermo sit de vera Ecclesia: Nam Christus loquitur de Ecclesia sua, et in hac Ecclesia constat inveniri peccatores, et tales peccatores, qui sæpe non emendantur per correptionem fraternam, nec etiam adhibitis duobus testibus: et tamen in Ecclesia manent, donec ab ipsa Ecclesia per sententiam Prælati ejiciantur. Item Matth. XXIII, Dominus præcipit de præpositis malis, ut faciamus quod dicunt, non quod faciunt, et c. XXIV. describit præpositum malum, qui percuit conservos, comedit, et bibit cum ebriosis etc. et dicit: *Veniet Dominus ejus in*

(1) Cant. VI, 7; Eph. V, 27. — (2) Gen. VI, 9; Philip. III, 15; Psal. XVII, 24; CXVIII, 1; Eph. I, 4. — (3) Matth. XVIII, 15 et 17.

die, qua non sperat, et dividet eum, partemque ejus cum hypocritis ponet (1). Ubi de præpositis Ecclesie agi docent Hilarius, Hieronymus, Chrysostomus, et alii in hunc locum. Item in epist. I ad Cor. cap. 1. Paulus dicit scribere se Ecclesie Dei, quæ est Corinthi; et mox ibidem subdit: *Significatum est milu, quod contentiones sunt inter vos etc.* Et cap. V: *Audite inter vos fornicatio, et talis fornicatio, qualis nec inter gentes, ita ut uxorem patris sui aliquis habeat* (2). Quid hic dicent? non esse hanc veram Ecclesiam? At Apostolus dicit esse Ecclesiam Dei. Non fuisse istam peccatorem gravissimum, et manifestam? At Apostolus hoc dicit. Non fuisse in illa Ecclesia? At Apostolus jubet, ut expellant eum per excommunicationem. *Tollatur, inquit, de medio vestri etc.*

Præterea Apocal. II et III. scribit Joannes septem Ecclesiis Asiæ, et fere singulas reprehendit de rebus non levibus. Et notat Augustinus lib. II. contra Parmenianum, cap. 10. non solum Ecclesias, sed etiam præpositum reprehendi significatum per Angelum Sardensis Ecclesie: *Nomen, inquit, habes, quod vivas, sed mortuus es, esto vigilans etc.* (3) Adde, quod tempore Testamenti veteris, numquam defuerunt gravissima peccata in populo Dei, et tamen nusquam legitur, quod Moses, aut Samuel, aut alii Prophetæ, qui diversis temporibus fuerunt, aut Maria, Anna, Elizabeth, Simeon, Zacharias, Joannes Baptista, et alii justii, quos Dominus invenit in populo Judæorum, separaverint se a reliquis pessimis hominibus, quantum ad templum, altare, sacrificia, et alia, quæ religionis sunt, ergo in eadem congregatione manebant boni et mali. Quod argumentum valde urget, et merito S. August. in breviculo, collatione tertia.

Probatur Secundo ex testimonio Ecclesie Catholice, quæ erat tempore B. Augustini. Beatus Augustinus enim in breviculo collationum refert collationem celeberrimam Carthaginæ habitam inter 306 Episcopos Catholicos, quorum unus ipse erat, et 296 Episcopos Donatistas. Tot enim fuisse indicat Augustinus in collatione primæ diei. Deinde in collatione tertiæ diei refert, Donatistas coactos fateri, esse in Ecclesia bonos et malos, prolata a Catholicis illa parabola de reti, pisces bonos et malos congregante: sed dixisse adhuc Donatistas, tantum occultos malos

esse in Ecclesia; sicut in reti, quæ est in mari, non discernuntur piscatoribus pisces boni a malis, sed in litore discernuntur, et mox separantur. Ad hoc autem dicit respondisse Catholicos, propterea Ecclesiam comparatam etiam esse aræ, in qua discernuntur paleæ a frumento, imo magis apparent paleæ, quam frumenta: et etiam Aræ Noë, in qua etiam post egressum corvi, quo significantur hæretici, adhuc remanserunt palam animalia munda et immunda.

Addit etiam Augustinus, quod cum calumniarentur Donatistæ, Catholicos duas Ecclesias facere, unam in terris, quæ habere bonos et malos, alteram in cælis, quæ non haberet, nisi bonos; responderunt Catholicii, se non duas Ecclesias facere, sed distinguere duo tempora Ecclesie. « Eandem, inquit, ipsam unam, et sanctam Ecclesiam dixerunt nunc esse aliter, tunc aliter futuram, nunc habere malos mixtos, tunc non habituram, sicut non ideo duo Christi sunt, quia aliquando mortalis, aliquando immortalis fuerit Christus. » Quæ sunt notanda contra nostros Confessionistas et Calvinistas, qui duas Ecclesias fingunt.

Probatur Tertio testimonii Patrum, Cyprianus lib. III, ep. 3. ad Maximum: « Impediri, inquit, non debet aut fides, aut Charitas nostra, ut quoniam zizania esse in Ecclesia cernimus, ipsi de Ecclesia recedamus. » Gregorius Nazianzenus in orat. I. Apologética, ante medium, comparat Ecclesiam ingredienti bellæ ex variis bellis compositæ, id est, magnis, parvis, feris, miibus etc. ut ostendat maximum esse laborem Episcopi, qui regere debet tot hominum genera, perfectos, et imperfectos, bonos et malos. Chrysostomus multa similia dicit de peccatis eorum, qui ab Episcopis reguntur, lib. III de sacerdotio. Item in Psalm. XXXIX, in illud Multiplicatæ sunt super capillos capitis mei etc. « Nec ex perfectis quidem universa constat Ecclesia, sed habet eos etiam, qui otio, et socordie se dedunt, mollemque, et dissolutam vitam amplectuntur, et libenter serviunt voluptatibus, et quoniam est unum corpus, tanquam ex una persona hæc, et illa pronuntiat. »

Hieronymus in Dialogo contra Luciferianos ultra medium: « Arca Noë, inquit, Ecclesie typus fuit; ut in illa omnium animalium genera, ita et in hac universarum, et

gentium, et morum homines sunt: ut ibi, pardus, hædi, lupus, et agni, ita et hic justii et peccatores, id est, vasa aurea, et argentea cum ligneis, et fictilibus commorantur. » Augustinus in tract. 6. in Joan.: « Nos, inquit, fatemur in Ecclesia Catholica, et bonos, et malos esse, sed tanquam grana, et paleas. » Idem habet lib. II retractat. c. 18. Libro post collationem cap. 7 et 20. Libro de unitate Ecclesie c. 13, lib. XVIII de Civit. Dei cap. 49. et alibi. Fulgentius lib. de fide ad Petrum cap. 43: « Firmissime tene, et nullatenus dubites, arcam Dei esse Catholicam Ecclesiam, et intra eam usque in finem sæculi frumento mixtas paleas contineri, id est, bonis malos Sacramentorum communione misceri. » Gregorius hom. 11 et 38. in Evangelia, docet, et probat multis argumentis, malos esse in Ecclesia.

Probatur ultimo ratione. Nam si soli boni essent in Ecclesia, frustra esset Sacramentum poenitentiae, quod solis iis administratur, qui sunt de Ecclesia. Præterea nemo certo sciret, qui sint de Ecclesia. Incertum est enim qui sint vera boni, et qui non. Item mox atque prelati in aliquod peccatum incidissent, non essent amplius de Ecclesia, nec prelati, et proinde non oporteret eis amplius obedire. Et similiter subditi mox atque peccarent, non essent amplius de grege; et proinde liceret pastoribus curam eorum non agere; ex quo summa confusio, et perturbatio oriretur.

At objiciunt primo Scripturam Isai. LII: *Non adjicies ultra, ut pertranseat per te incircumcisus, et immundus.* Et ibidem: *Recedite, recedite, exite inde, pollutum nolite tangere, exite de medio ejus* (1). Quem locum exponens Apostolus II. Corinth. VI. addit: *Et recipiam vos, dicit Dominus.* Itaque Deus in Ecclesiam non recipit, nisi eos, qui separant se ab immundis, et peccatoribus. Et rationem reddit ibidem Paulus, dicens: *Quæ enim participatio justitiæ cum iniquitate? quæ conventio Christi ad Belial?* I. Cor. X: *Unus panis, et unum corpus multi sumus* (2). At panis non efficitur nisi ex frumento, non ex paleis, et frumento Ro. VIII: *Qui spiritum Christi non habet, hic non est ejus.* Et I. Corinth. XII: *In uno spiritu omnes nos in unum corpus baptizati sumus* (3). Ergo qui non habet spiritum, ut sunt omnes peccatores, non est

membrum Christi. Si dicas, non est membrum vivum, tamen est membrum. Contra, quia membrum mortuum non est membrum, nisi æquivoce. Ergo non est membrum verum, igitur non est membrum simpliciter.

Respondet ad primum B. August. lib. cont. Donatistas post collationem cap. 8. et 20. et in breviculo collationis tertiæ diei, intelligi de Ecclesia triumphantem, quod dicitur: *Non adjicies ultra, ut pertranseat per te incircumcisus et immundus.* Et quod additur: *Recedite, exite etc.* Intelligi de separatione, quæ debet fieri animo, et moribus, non autem corporali discessione ab eodem templo, et Sacramentis etc.

At melius Cyrillus in hunc locum Isaiæ, a quo non videtur Hieronymus multum discrepare, docet secundum historicum sensum, agi de temporali persecutione Judæorum, ut sensus sit, cum a captivitate redieris, non adjicies ultra, id est, in longum tempus, aliquis infidelis persecutor per terras tuas eas vastando, pertransire: Secundum mysticum autem sensum agi de Ecclesia, et prædicere Isaiam, fore, ut portæ inferi non prævaleant adversus eam. Incircumcisus enim, et immundi hostes Ecclesie præcipue sunt dæmones. Pari ratione quod sequitur: *Recedite, recedite etc.* secundum historicum sensum intelligitur de Judæis, quos hortatur Isaias, ut exeat de Babylone cum finitum fuerit tempus captivitatis: Secundum mysticum sensum intelligitur de Christianis, qui debent post Baptismum separari ab infidelium cæcibus, templis, sacrificiis, conjugii, et cæteris rebus, quæ quoquo modo ad religionem pertinent. Et hoc modo intellexit hunc locum B. Paulus, et citavit. II. Corinth. VI. non enim de commercio cum quibusvis peccatoribus, sed solum cum infidelibus agit: *Nolite jugum, inquit, ducere cum infidelibus, quæ pars fidelium cum infidelibus? Quis autem consensus templo Dei cum idolis?* (4)

Ad illud de uno pane, qui ex solo tritico fit, respondeo, similitudines non in omnibus convenire. In hoc autem consistit similitudo panis, et Ecclesie, ut Cyprianus explicat ep. 6, lib. I ad Magnum, et Ireneus lib. III, c. 19. quod sicut ex multis granis per aquam fit unus panis, ita ex multis hominibus per aquam Baptismi, vel per Spiritum sanctum, qui etiam dicitur aqua Ezechiel. XXXVI. et

(1) Isai. LII, 11. — (2) II. Cor. VI, 18; I. Cor. X, 17. — (3) Rom. VIII, 9; I. Cor. XII, 13. — (4) II. Cor. VI, 14.

(1) Matth. XXIV, 50 et 51. — (2) I. Cor. I, 11; V, 1. — (3) Apoc. III, 1.

alibi, fit unus populus Dei. Nemo enim est in Ecclesia, qui non sit baptizatus, et non participet aliquid donum vel internum, vel externum Spiritus sancti. Quanquam non est etiam verum, panem semper constare ex solo tritico. Interdum enim vel ex negligentia, vel ex malitia eorum, qui panem faciunt, admiscetur etiam grana lolii; sicut in vino saepe ex malitia vendentium admiscetur aqua. Denique idem ostenditur ex ipsis verbis Pauli, nam dicit: *Unus panis, et unum corpus sumus, qui de uno pane participamus* (1). At de uno participant boni et mali, alioqui non arguerentur a Paulo I. Corinth. XI. qui indigne communicant.

Ad ultimum dico, malos non esse membra viva corporis Christi, et hoc significari illis Scripturis. Ad id quod addebatur, igitur sunt æquivoce membra etc. a multis solet concedi, malos non esse membra vera, nec simpliciter, corporis Ecclesie, sed tantum secundum quid, et æquivoce. Ita Joannes de Turcremata lib. I, cap. 57. ubi id probat ex Alexandro de Ales, Hugone, et B. Thoma. Idem etiam docent Petrus a Soto, Melchior Canus, et alii, qui tamen etsi dicant malos non esse membra vera, dicunt nihilominus vere esse in Ecclesia, sive in corpore Ecclesie, et esse simpliciter fideles, seu Christianos. Neque enim sola membra sunt in corpore, sed etiam humores, dentes, pilli, et alia quæ non sunt membra. Neque fideles aut Christiani dicuntur tales a charitate, sed a fide sive a fidei professione. At si ita est, sequitur, Pontificem malum non esse caput Ecclesie: et alios Episcopos, si mali sint, non esse capita suarum Ecclesiarum. Caput enim non est humor, aut pilus, sed membrum, et quidem præcipuum: At hoc est contra Concilium Constantiense, in quo sess. XV. damnatur error 22 Joannis Huss, quo asserbat pastorem malum esse æquivoce pastorem, et error 30. quo asserbat prælatum malum non esse vere prælatum.

Respondeo igitur, membra posse considerari duobus modis: Uno modo, ut sunt res quædam secundum se, sive secundum essentialiam, ac substantiam suam: alio modo, ut sunt instrumenta operativa. Nam ex. gr. oculus hominis, et oculus bovis, ut sunt substantiæ quædam differunt specie, ratione diversæ animæ. At instrumenta operativa,

sunt ejusdem speciei, quia idem habent obiectum.

Dico igitur, Episcopum malum, Presbyterum malum, Doctorem malum, esse membra mortua, et proinde non vera, corporis Christi, quantum attinet ad rationem membri, ut est pars quædam vivi corporis: tamen esse verissima membra in ratione instrumenti, id est, Papam et Episcopos esse vera capita, Doctores veros oculos, seu veram linguam hujus corporis etc. et ratio est, quia membra constituuntur viva per charitatem, qua impii carent: At instrumenta operativa constituuntur per potestatem sive ordinis, sive jurisdictionis, quæ etiam sine gratia esse potest. Nam etsi in corpore naturali non possit membrum mortuum esse verum instrumentum operationis, tamen in corpore mystico potest. In corpore enim naturali opera pendent ex bonitate instrumenti quia anima non potest bene operari, nisi per bona instrumenta, nec opera vitæ exercere, nisi per instrumenta viva: at in corpore mystico opera non pendent ex bonitate, aut vita instrumenti. Anima enim hujus corporis, id est, Spiritus sanctus æque bene operatur per instrumenta bona et mala, viva et mortua etc.

Obiectio secunda. Ecclesia in Symbolo dicitur sancta, igitur non constat, nisi ex sanctis. Nec sufficit, dicent, responsio eorum, qui dicunt Ecclesiam dici sanctam, quia una pars est sancta. Nam tunc etiam dici posset Ecclesiam scelerata, quia una pars, imo major pars est scelerata.

Respondeo, Ecclesiam dici, et vere esse sanctam, quia omnia, quæ ad ipsam constituendam pertinent, sunt sancta. Tria requiruntur ad Ecclesiam constituendam. Primo, Baptisma, quod sanctum esse nemo negare potest. Secundo, professio Christiana, id est, fidei, et morum, sive dogmatum, et præceptorum Christianorum, quam professionem sanctam esse, et solam ipsam esse sanctam, certissimum est. Nec enim Judeorum, Turcarum, Ethnicorum, Hæreticorum professio sancta est, sed solum professio Christianorum. Tertio, unio membrorum inter se, et cum capite, scilicet externa, et quoad ea, quæ ad religionem pertinent; quæ unio etiam sine dubio est sancta. Dicitur etiam sancta propter sanctos, quos habet, et non propter

(1) I. Cor. X, 17.

ea dici debet etiam scelerata: Nam denominatio fit a meliori; et præterea, quia habere sanctos est proprium Ecclesie, quia ipsa sola habet vere sanctos: At habere malos non est proprium Ecclesie, id enim etiam aliis cælibus convenit. Denique sancta dici potest, quia tota est consecrata Deo; et quia caput ejus Christus, est sanctus sanctorum.

Obiectio Tertia. Non habet Deum Patrem, qui Ecclesiam non habet matrem, ut Cyprianus docet lib. de unitate Ecclesie, et similiter, non habet Ecclesiam matrem, qui Deum non habet patrem. Sed nulli improbi Deum habent patrem: *Nam qui spiritu Dei aguntur, hi sunt filii Dei*, Rom. VIII. Et Joann. VIII. dicitur improbis, *Vos ex patre Diabolo estis*. Et I. Joan. III: *In hoc sunt manifesti filii Dei, et filii Diaboli, omnis qui non est justus, non est ex Deo* (1). Ergo soli boni habent Ecclesiam matrem; ergo, soli boni sunt in Ecclesia.

Respondeo cum Augustino lib. contra Adimantum cap. 5. nomen filii tribus modis accipi in Scripturis. Uno modo dicuntur filii ratione productionis, sive illa sit proprie generatio, sive creatio, sive regeneratio; sic Dominus Christus proprie dicitur Filius Dei, quia a Deo Patre generatus. Dicuntur etiam omnes homines filii ratione creationis Deuter. XXXII: *Namquid non ipse est pater tuus, qui fecit, et creavit te?* (2) Necnon ratione novæ regenerationis dicuntur filii omnes justi, et soli justi, ut in locis notatis Rom. VIII. et I. Joan. III: Secundo dicuntur filii aliqui ratione imitationis, quomodo Gal. IV. et Rom. IV. vocat Apostolus filios Abrahamæ eos, qui fidem Abrahamæ imitantur, et Matth. V: *Diligite inimicos vestros, benefacite his, qui vos oderunt, ut sitis filii patris vestri etc.* (3). Et hoc modo soli boni sunt filii Dei, mali omnes sunt filii Diaboli, ut dicitur Joan. VIII. et I. Joan. III. locis notatis. Tertio modo dicuntur filii ratione doctrinæ, quomodo I. Cor. IV. Apostolus vocat Corinthios filios, quia eos docuerat Evangelium, et Galat. IV: *Filii mei, inquit, quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis* (4). Et hoc modo omnes qui sunt in Ecclesia, sunt filii Dei, et Ecclesie, qui tenent veram doctrinam Dei, et Ecclesie; tamen possunt esse boni et mali. Unde Isai. I: *Filios enutriti, et exol-tavi, ipsi autem spreverunt me*. Et Cant. II:

Sicut lilium inter spina, sic amica mea inter filias (5). Ubi filie dicuntur animæ Christianæ, sed malæ.

His notatis, ad argumentum respondetur, si de filiis doctrinæ agatur, falsam esse assumptionem; non enim est verum solos justos esse filios Dei, si solius doctrinæ ratio habeatur. Si vero agatur de filiis Dei per regenerationem, aut imitationem, malam esse postremam illam consecutionem, ergo soli boni sunt in Ecclesia. In Ecclesia enim non sunt soli filii, sed etiam servi, quamquam isti non manent in domo in æternum, filii manent in æternum Joannis VIII, et hoc est ad mentem B. Cypriani. Is enim non voluit dicere, non esse in Ecclesia nisi filios, sed non esse illos filios extra Ecclesiam, sicut non sunt ulli boni extra, licet sint aliqui mali intus. Volebat enim terrere hæreticos et schismaticos, ac monere eos, ne putarent, se posse esse bonos, aut filios extra Ecclesiam.

Argumentum quartum ex Cypriano lib. I. epist. 6. ad Magnum: « In Ecclesia Dei, inquit, non nisi concordēs atque unanimes habitant, loquente in psalmis Spiritu sancto, et dicente, Deus, qui inhabitare facit unanimes in domo »: Ergo peccatores, qui cum aliis rixas, et contentiones movent, non sunt in Ecclesia.

Respondeo, loqui Cyprianum non de quacumque concordia, sed de illa, quæ opponitur schismati proprie dicto; agit enim ibi de Novatiani schismaticis. Alioqui dissensiones alias in Ecclesia esse posse, et re ipsa sæpe inveniri, testatur idem Cyprianus in sermone de lapsis, ubi inter alia peccata, quæ erant in hominibus in Ecclesia, ponit etiam, odiis pertinacibus invicem dissidere.

Argumentum quintum ex Chrysostomo et Theophylacto in II. Timoth. II, ubi dicunt, illud: *In magna domo sunt vasa aurea etc.* (6) non posse intelligi de Ecclesia, sed de mundo, quia in Ecclesia, non sunt vasa, nisi aurea et argentea.

Respondeo, non negant, malos esse posse in Ecclesia, sed dicunt non esse necessarium, ut sint in Ecclesia. Quia enim Apostolus dicit: in magna domo sunt vasa aurea et argentea, fictilia et lignea, et notum est, in magna domo hæc omnia esse necessaria, ne quis putaret Ecclesiam non posse consistere sine malis, dicunt hi Patres: nomine domus

(1) Rom. VIII. 14; Joan. VIII. 44; I. Joan. III. 10. — (2) Deut. XXXII. 6. — (3) Matth. V. 44. — (4) Galat. IV. 19. — (5) Isai. I. 2; Cantic. II. 2. — (6) II. Timoth. II. 20.

non intelligi Ecclesiam, sed mundum, nam Ecclesia non indiget malis: Imo quando erit in optimo statu suo, id est, in celo, nullos habebit malos; At mundus ornatur ex malis, non quidem per se, sed per accidens, si enim non essent mali, in mundo non exerceretur justorum patientia, nec Dei justitia.

Argumentum sextum ex Hieronymo, qui in Commentar. ad Ephes. V. in illud; Ecclesia subjecta est Christo: « Ecclesia, inquit, Christi gloriosa est, non habens maculam, neque rugam, neque aliquid hujusmodi, qui ergo peccator est, aut aliqua sorde maculatus, de Ecclesia Christi non potest appellari, nec Christo subjectus dici. »

Respondeo, significat Hieronymus non posse malos de ea parte Ecclesie appellari, quæ solos perfectos continet; nam Hieronymus in cap. I. ad Galat. exponens illud: *Paulus Apostolus etc. Ecclesie Galatia*. Volens explicare, quomodo coherant inter se verba Apostoli, qui nunc totas Ecclesias videtur laudare, nunc totas vituperare, ac reprehendere, dicit Ecclesiam dupliciter accipi, id est, non duas esse Ecclesias, sed de una diversimode Scripturas loqui; interdum enim tribuit Scriptura toti Ecclesie, id quod est proprium perfectorum, ut carere macula, et ruga, interdum id quod est proprium imperfectorum, ut peccare, et correptione indigere. Cum ergo laudatur Ecclesia, respiciendum est ad eam partem, quæ perfectos continet; cum reprehenditur, ad eam quæ continet imperfectos.

Argumentum septimum, Pacianus epist. 3. ad Sympronianum dicit, in Ecclesia non esse maculam, aut rugam, quia peccatores, donec non poenitent eos vite prioris, non sunt in Ecclesia, cum autem poenitent, jam sani sunt etc. Respondeo, non loquitur de omnibus peccatoribus, sed solum peccatoribus, qui in hæresim labuntur, nam antea dixerat, Ecclesiam carere macula, et rugis, quia caret hereticis.

Argumentum octavum ex Augustino, qui lib. II cont. Cresconium, cap. 21.: « Ac per hoc, inquit, etiam nesciente Ecclesia, propter malam, pollutamque conscientiam damnata a Christo jam in corpore Christi non sunt, quod est Ecclesia, quoniam non potest Christus habere membra damnata. » Similia habet lib. II contra Petilianum, cap. ult. lib. IV de Baptismo, cap. 3. lib. VI, cap.

3. lib. VII, cap. 49, 50 et 51. lib. de unit. Ecclesie, cap. ult. lib. III doctrinæ Christianæ, cap. 32. et alibi.

Respondeo, propter hæc loca non solum Brentius et Calvinus, sed etiam aliqui Catholicis flagrant duas Ecclesias, sed vere fingunt: nam nec Scripturæ, nec Augustinus usquam meminerunt duarum Ecclesiarum, sed unius tantum. Certe in breviculo collationum, collat. 3. cum Donatistæ calumniarentur, Catholicos duas Ecclesias facere, unam, quæ solos bonos, aliam, quæ bonos cum malis contineret: responderunt Catholicis, se nunquam duas Ecclesias somniasse, sed tantum distinguere partes, vel tempora Ecclesie; partes quidem, quia aliter boni, aliter mali ad Ecclesiam pertinent. boni enim sunt pars interior, et quasi anima Ecclesie; mali sunt pars exterior et quasi corpus, et dabant exemplum de homine interiore, et exteriori, qui non sunt duo homines, sed duæ partes ejusdem hominis.

Tempora autem distinguentes dicebant, Ecclesiam aliter esse nunc, aliter futuram post resurrectionem, nunc enim habet bonos et malos, tunc non habebit, nisi bonos; et ponebant exemplum de Christo, qui cum semper sit idem, tamen ante resurrectionem suam fuit mortalis et passibilis, postea immortalis et impassibilis; quam doctrinam idem Augustinus alibi sæpe confirmat, et variis similitudinibus explicat. Nam lib. VII cont. Donatist. cap. 51. dicit bonos sic esse in domo Dei, quæ est Ecclesia, ut ipsi sint domus Dei constructa ex vivis lapidibus, malos sic esse in eadem domo, ut ipsi tamen non sint domus. Et lib. de unitate Ecclesie, cap. ult. dicit malos esse præcisos ab Ecclesia animo, non tamen corpore, quod est dicere, pertinere ad hominem exteriorem Ecclesie, non tamen ad interiorem. Et lib. III doctrinæ Christianæ, cap. 32. explicans illud Cantic. I: *Nigra sum, sed formosa, sicut tabernacula Cedar, sicut pelles Salomonis* (1); notat non esse dictam, nigra fui, sed formosa sum, sed, nigra sum et formosa, quia ipsa una et eadem Ecclesia nunc est nigra sicut tabernacula Cedar, propter peccatores, quos in se habet, et simul est formosa sicut pelles Salomonis, id est, sicut tentoria regis, propter bonos, quos in se habet.

Idem Augustin. tract. 3. in Joann. epist. docet, malos esse quidem in Ecclesie cor-

pore, non ut membra, sed ut humores corruptos, qui manent in pectore, qui revera sunt in corpore, et tamen sunt etiam vere separati a membris corporis. Ex his respondetur, quando Augustinus dicit, malos non esse in Ecclesia, debere intelligi non esse eo modo quo sunt boni, id est, non esse ut membra corporis viva.

Sed objicies, quia B. Augustinus lib. III de Baptismo, cap. 18. et lib. I, cap. 21 et 22. et lib. VI, cap. 3. et lib. VII, cap. 51. docet, solos sanctos esse illam Ecclesiam, quæ est fundata super petram, et cui date sunt claves regni celorum, et de qua dicitur, si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus et Publicanus.

Respondeo: Augustinum nihil aliud significare voluisse, quam omnia privilegia, quæ sunt a Deo concessa Ecclesie universæ, propter solos sanctos concessa esse, id est, in utilitatem et commodum eorum, qui salutem æternam consequuntur. Nam aliqui idem Augustinus frequentissime repetit, malos etiam Christianos utiliter Sacramenta administrare, ac proinde regenerare homines, solvere, ligare etc. Itaque in tract. 5. in Jo. confert malos ministros canali lapideo, per quem transit aqua ad areolas, et cum nihil ipse utilitatis acquirat, tamen causa est, ut herbe, et flores in areolis nascantur, et crescant. Quod idem fusiis docet lib. II cont. Parmenianum cap. 10 et 11.

Objectio nona est Magdeburgensium Cent. I, lib. I, cap. 4. col. 171. ubi ex Scripturis probant duas esse Ecclesias, unam bonorum, aliam malorum. Si enim distinguitur Matth. V justitia discipulorum a justitia Phariseorum; Matth. VI distinguuntur pii ab hypocritis; Matth. VII distinguitur cœtus eunium per viam angustam, a cœtu eunium per viam latam; et ibidem distinguitur domus fundata super petram, a domo fundata super arenam. Constat autem Ecclesiam malorum non esse unam sanctam Christi Ecclesiam; igitur vera Christi Ecclesia solos bonos amplectitur.

Respondeo: in nullo horum locorum distinguuntur duas Ecclesias, sed solum diversas qualitates eorum, qui in una atque eadem Ecclesia sunt, quemadmodum enim Matth. XIII distinguuntur boni pisces a malis; et tamen in eodem reti, quod Ecclesiam significat, tam isti, quam illi erant: ita quoque in

eadem Ecclesia, quæ constat professione ejusdem fidei, et communicatione eorumdem Sacramentorum, quidam sunt qui ambulat per viam latam vitiorum, quidam per viam angustam virtutum, quidam sunt vere pii, quidam hypocrite, quidam justitiam Pharisæicam, quidam Apostolicam sequuntur. Denique, quidam sunt veluti domus fundata super petram, quidam autem velut domus fundata super arenam. Nec enim hoc loco duæ domus duas Ecclesias significant, nisi velimus tot Ecclesias facere, quot sunt homines, sic enim Dominus ait: *Quoniam ergo, qui audit verba mea hæc, et facit ea, assimilabitur viro sapienti, qui edificavit domum suam supra petram etc.* (1)

Objectio decima. Si Christi corpus Ecclesia est, non possunt esse partes ac membra hujus corporis, in quibus Christus nihil operatur; nihil autem operatur in impiis et hypocritis; non igitur qui ejusmodi sunt, ad Christi Ecclesiam pertinere possunt. Item oportet omnino distinguere Christi regnum a regno Diaboli, sed omnes impii ad regnum Diaboli pertinent; soli igitur pii pertinent ad regnum Christi, quod est Ecclesia.

Respondeo: non esse necesse, ut Christus in omnibus suis membris aliquid operetur. Sunt enim quædam membra mortua et arida, quæ solum adherent reliquis externa conjunctione. Et si autem Christi regnum distinctum sit a regno Diaboli, possunt tamen iidem homines ad utrumque regnum pertinere; qui enim malis moribus præditi, in fide Catholica, et conjunctione cum cæteris fidelibus perseverant, ad regnum Christi pertinent, quantum ad fidei professionem; ad regnum autem Diaboli, quantum ad morum perversitatem. Quare S. Augustinus in Psal. XLVII homines impios, qui sunt in Ecclesia, dicit esse filios et alienos; filios propter formam pietatis, alienos propter amissionem virtutum.

(1) Cantic. I. 4.

(1) Matth. VII, 24.
Tom. II.